

N:o 63.

Af herr **P. O. Lundell**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte af landtränteriernas indragning m. m.

I en tid, då man tyckes vara nödsakad att i och för betäckande af statsverkets utgifter uppsöka alla möjliga föremål för beskattning, synes mig, att man i statens hushållning äfven bör tänka på åtgöranden, som kunna minska statens behof af inkomster. Liksom den enskilde under ogynsamma omständigheter eller för att vinna ökadt resultat af sin näring måste söka dels bättre använda befintliga arbetskrafter, dels på ett lämpligt sätt tillgodogöra sig omständigheter, som förut icke blifvit beaktade; så bör man äfven i statens administrativa samt andra ärenden och åtgöranden söka tillse, att alla saker så ordnas, att statens kraf på sina medborgares beskattning blir det minsta möjliga, med iakttagande af att statens funktioner varda behörigen utförda. Jag vågar äfven hysa den åsigten, att en på dylika grunder förbättrad hushållning med statens medel af den skattdragande allmänheten skall helsas med långt större tillfredsställelse än alla de olika förslag, som framställas att direkt och indirekt genom nya skatter skaffa statsverket ökade inkomster.

Att ganska mycket för besparingars åstadkommande kunde göras genom bättre och lämpligare anordningar inom många områden af statsförvaltningen, derom är jag fullt öfvertygad. För närvarande vill jag dock inskränka mig till påpekande af ett slags för statsverket rätt dyrbara anstalter, som jag tror kunna utan olägenhet efter hand indragas. Jag menar härmed landtränterierna i alla de residensstäder, der riksbanken har kontor, och efter hand å alla de ställen, der afdelningskontor af riksbanken inrättas.

På alla sådana ställen torde alla de ut- och inbetalningar och öfriga funktioner, som nu ske genom landtränterierna, kunna utan alla kostnader för staten ske genom folioräkningar i riksbankens kontor, i ty att anvisningar för lyftande af anslags-, aflönings- eller andra medel från statsverket, hvilka förmedlas genom länsstyrelserna, böra lika lätt och utan ökad besvär kunna af länsbokhållare och landskamrerare utfärdas för utbetalning i riksbanken som för utbetalning å landtränterierna, likasom uppbördsmännen lika väl kunna inleverera uppbörderna till riksbankens kontor som till landtränterierna.

Ett dylikt sätt för sina kassors skötande använda redan nu en del läns-korporationer med mycken fördel, såsom åtskilliga landsting, hushållnings-sällskap, lasarets- och andra styrelser, och äfven för enskilde stå bankerna i stor utsträckning till tjänst för liqvider genom upp- och afskrifningsräkningar. Det synes mig därför vara på tiden, att äfven staten begagnar sig af detta kostnadsfria sätt för utförande af sina liqvider, och borde väl staten i första rummet draga all möjlig fördel af sin egen bankinrättning. Redan nu har riksbanken ju afdelningskontor i ett stort antal residensstäder, och man bör väl vänta, att det icke skall dröja synnerligen länge, förrän dylika kontor blifva inrättade i de öfriga, och *då* blir den vinst, statsverket kan draga af den föreslagna anordningen, ingalunda obetydlig. Landtränmästarne, som handhafva betydliga kontanta medel, måste nemligen, såsom 1875 års komiterade för landstatens organisation uttala, vara väl aflönade, och äfven för lokaler, dessas ändamålsenliga inredning m. m. fordras ingalunda obetydliga belopp, hvadan en besparing af 7,000—8,000 kronor för hvarje län torde kunna göras genom att landtränterierna indragas i mån af nuvarande tjänstemäns afgang och riksbankskontors inrättande. En ytterligare fördel här af vill jag äfven påpeka, nemligen den, att staten på hela sina länskassor då får åtnjuta den ränta riksbanken erlägger på medel, som insättas på upp- och afskrifningsräkning, och att inflytande skattemedel icke under någon tid undandragas den allmänna rörelsen.

På grund af hvad jag nu anfört, vågar jag vördsamligen föreslå,

att Riksdagen ville i skifvelse till Kongl. Maj:t an-hålla, dels att Kongl. Maj:t ville låta utreda och tillse, om möjlighet förefinnes, att landtränterierna i de städer, der riksbanken har kontor, må kunna indragas, och de funktioner, som nu af landtränterierna utföras, kunna ske genom länsstyrelsernas folioräkningar i riksbanken, dels att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen inkomma med det förslag i ärendet, hvartill omständigheterna kunna för-

anleda, dels ock slutligen, att de tjenster, som blifva vid landtränterierna lediga, måtte tills vidare endast tillsättas på förordnande.

Stockholm den 27 januari 1894.

P. O. Lundell.

N:o 64.

Af herr **L. P. Larsson** i Berga, *om inlösen för statsverkets räkning af frälseskatteräntor.*

Härmed vågar jag vördsamt förnya en vid flere föregående riksdagar framställd motion, om hvars rättvisa och billighet jag är lifligt öfvertygad, men hvilken motion hittills icke lyckats vinna Riksdagens bifall.

Motionen afser att utsträcka bestämmelserna i kongl. förordningen den 11 september 1885 angående inlösen af skattefrälseräntor m. m. äfven till frälseskatteräntor. Nämnda kongl. förordning stadgar, att sådana räntor, som varit någon gång med jordeganderätten förenade, icke få af statsverket inlösas, äfven om dessa räntor, såsom exempelvis är fallet inom den valkrets jag representerar, ursprungligen tillkommit genom öfverenskommelse emellan kronan och enskilde. Såsom skäl emot yrkandet på statsverkets skyldighet att inlösa äfven dessa räntor har bland annat upprepade gånger af statsutskottet anförts, att ifrågavarande frälseskatteräntor genom att förenas med jordeganderätten i sjelfva verket upphört att finnas till och sedermera utslutande tillkommit genom enskildt aftal mellan räntegifvare och räntetagare. För min del kan jag icke medgifva, att detta betraktelsesätt är riktigt. Ty ostridigt är ju, att dessa räntor leda sitt ursprung från en öfverenskommelse mellan kronan och enskilde; och detta deras ursprung lär väl icke kunna